

Богдан БОЙКО,

orcid.org/0009-0002-9956-9135

викладач кафедри духових та ударних інструментів
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
(Одеса, Україна) bohdanboyko62@gmail.com

САКСОФОННИЙ КОНЦЕРТ ХХ–ХХІ СТОЛІТТЯ: ЖАНРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА СТИЛІСТИЧНІ ПОШУКИ

Дослідження присвячене аналізу жанрових трансформацій і стилістичних пошуків саксофонного концерту в ХХ–ХХІ столітті. У статті розглядається еволюція жанру від ранніх академічних творів до сучасних експериментальних концепцій, що поєднують традиційні форми з новітніми композиторськими техніками. Особлива увага приділяється впливу джазу, електроакустики та інноваційних виконавських прийомів на розвиток саксофонного концерту. Мета статті полягає у визначенні ключових тенденцій розвитку жанру, аналізі його стилістичних особливостей та розкритті ролі виконавців у його становленні. Дослідження охоплює творчість провідних композиторів, таких як Поль Дюбуа, Жан-Дені Міша, Джон Адамс, а також роль видатних саксофоністів, що вплинули на репертуарні зміни. У статті висвітлюється розширення концертного репертуару, розвиток камерних і симфонічних форматів, а також використання новітніх технік звуковидобування, що формують сучасне виконавське мистецтво. Основні результати показують, що саксофонний концерт, розвиваючись у різних музичних традиціях, інтегрував у свою структуру нові драматургічні принципи й розширив свої межі за рахунок міжджанрового синтезу. Новаторські композиційні методи, зокрема використання мікрохроматики, розширеної техніки гри та інтеграції електронних засобів, стали визначальними рисами сучасного саксофонного концерту. Висновки статті підкреслюють значення цього жанру як динамічного явища в академічній музиці, що продовжує еволюціонувати під впливом нових музичних і технологічних тенденцій. Аналіз представлених у статті творів дає змогу простежити, як саксофонний концерт адаптується до змін у музичному мисленні ХХІ століття, відкриваючи нові перспективи для композиторів і виконавців. Дослідження сприяє розширенню наукового дискурсу щодо концертного жанру та його подальших перспектив у сучасному музичному просторі.

Ключові слова: саксофонний концерт, жанрова еволюція, сучасна музика, виконавська практика, оркестрове письмо, новітні техніки.

Bohdan BOIKO,

orcid.org/0009-0002-9956-9135

Lecturer at the Department of Wind and Percussion Instruments
A. V. Nezhdanova Odesa National Academy of Music
(Odesa, Ukraine) bohdanboyko62@gmail.com

SAXOPHONE CONCERTO OF THE XX–XXI CENTURIES: GENRE TRANSFORMATIONS AND STYLISTIC EXPLORATIONS

This study is dedicated to analyzing the genre transformations and stylistic explorations of the saxophone concerto in the 20th and 21st centuries. The article examines the evolution of the genre from early academic works to contemporary experimental concepts that blend traditional forms with innovative compositional techniques. Special attention is given to the influence of jazz, electroacoustics, and innovative performance techniques on the development of the saxophone concerto. The aim of the study is to identify key trends in the genre's evolution, analyze its stylistic features, and highlight the role of performers in its establishment. The research covers the works of leading composers such as P. Dubois, Jean-Denis Michat, and John Adams, as well as the impact of prominent saxophonists on repertoire changes. The article explores the expansion of the concerto repertoire, the development of chamber and symphonic formats, and the use of novel sound production techniques that shape modern performance practices. The main findings indicate that the saxophone concerto, evolving within various musical traditions, has incorporated new dramaturgical principles and expanded its boundaries through intergenre synthesis. Innovative compositional methods, including microchromatics, extended playing techniques, and the integration of electronic media, have become defining characteristics of the modern saxophone concerto. The conclusions of the article emphasize the significance of this genre as a dynamic phenomenon in academic music, continuously evolving under the influence of new musical and technological trends. The analysis of the works presented in the article allows for tracing how the saxophone concerto adapts to changes in 21st-century musical thought, opening new perspectives for composers and performers. This research contributes to the expansion of the scholarly discourse on the concerto genre and its further prospects in the contemporary musical space.

Key words: saxophone concerto, genre evolution, contemporary music, performance practice, orchestral writing, extended techniques.

Постановка проблеми. Жанр саксофонного концерту, що сформувався у XX столітті, пройшов складний шлях від периферійного явища до повноцінного академічного жанру. Незважаючи на пізню інтеграцію саксофона в симфонічний оркестр, композитори поступово відкрили його виразний потенціал, поєднуючи традиційні композиційні форми з новаторськими техніками гри. Еволюція жанру відзначається розширенням стилевих меж – від неокласицизму до авангардних експериментів, а також тісною взаємодією з джазовою імпровізаційною традицією та електроакустичною музикою.

Значний внесок у розвиток саксофонного концерту зробили композитори XX століття, зокрема П. Гіндеміт, Л. Е. Ларсон, А. Томазі, Ж. Ібер та П. Дюбуа. В їхніх творах саксофон отримав новий статус, ставши не лише інструментом сольної демонстрації техніки, а й рівноправним учасником оркестрової взаємодії. У XXI столітті розвиток жанру продовжується, що особливо помітно у творах Ж. Міша «Shams», Дж. Адамса «Saxophone Concerto», В. Болкома та інших сучасних композиторів, які розширюють межі саксофонного звучання через складні метричні структури, експериментальні темброві ефекти та інтеграцію електроніки.

Попри активний розвиток жанру, саксофонний концерт залишається недостатньо дослідженим у музикознавчій літературі. Відсутність ґрунтовного аналізу виконавських особливостей, жанрової драматургії та стилевих тенденцій саксофонного концерту XX–XXI століття створює науковий вакуум, що потребує систематизації та подальшого дослідження.

Аналіз досліджень. Дослідження саксофонного концерту охоплюють широкий спектр питань – від виконавських та жанрово-стилістичних аспектів до композиторських підходів і впливу національних шкіл.

Праця В. Чурікова (Чуріков, 2019) зосереджена на методичних аспектах виконання Концерту для саксофона та струнного оркестру П. М. Дюбуа, акцентуючи увагу на артикуляції, фразуванні та динамічному балансі. У свою чергу, П. Барабашук (Барабашук, 2023) аналізує ансамблеві особливості виконання «Shams» Жана-Дені Міша у трактуванні Томаса Курца, досліджуючи темброву персоніфікацію та динамічну варіативність твору. Композиційно-драматургічні особливості циклічних саксофонних концертів досліджує Д. Максименко (Максименко, 2013), аналізуючи типи тематичного розвитку та тенденції до симфонізації жанру. У дисертаційному дослідженні Д. Макси-

менка (Максименко, 2018) розглядаються концептуальні трансформації саксофонного концерту в європейській традиції.

Тendenції розвитку жанру саксофонного концерту у другій половині XX століття аналізує І. Палійчук (Палійчук, 2007), приділяючи увагу змінам у функціях соліста й оркестру.

Історичний розвиток саксофонної школи та її вплив на концертний жанр висвітлює праця Е. Руссо (Rousseau, 1982), яка присвячена творчості М. Мюля. Аналітичний підхід до концерту П. Бонно представлений у дисертації К. Джонсона (Johnson, 2002), що містить теоретичний аналіз сольного саксофонного репертуару. В. Авілов (Авілов, 2012) досліджує еволюцію саксофонної техніки у контексті музично-виконавської традиції XIX–XX століття. Вплив джазової традиції на сучасний саксофонний концерт досліджує А. Бернс (Burns, 2020) у статті, присвяченій «Концерту для саксофона» Дж. Адамса.

Ці дослідження дозволяють комплексно оцінити еволюцію саксофонного концерту у XX–XXI столітті, розкриваючи його жанрові, стилістичні та виконавські трансформації.

Мета статті – аналіз трансформацій саксофонного концерту у XX–XXI столітті, визначення основних стилевих тенденцій та їхнього впливу на виконавську практику.

Виклад основного матеріалу. Інструментальний концерт є одним із найважливіших жанрів академічної музики, що дозволяє солісту максимально розкрити технічні й виразові можливості свого інструмента.

У XX столітті саксофонний концерт зазнав значних змін, поступово утвердившись як важливий жанр академічної музики. Спочатку саксофон, створений Адольфом Саксом, не сприймався як повноцінний концертний інструмент і використовувався переважно у військових оркестрах та джазі. Проте завдяки експериментам композиторів і зусиллям виконавців інструмент отримав визнання в академічній музиці. Перші сольні твори для саксофона, зокрема композиції Ж. Сін-желе, Ж. Демерсмана, П. Жильсона та К. Дебюссі, заклали основу репертуару, а в першій половині XX століття саксофон почав активно використовуватися у симфонічних та камерних жанрах (Johnson, 2002).

Одним із ключових фігур у розвитку класичного саксофона став французький музикант Марсель Мюль. Саме його діяльність, а також внесок його учнів – Данієля Дефайє, Жана-Марі Лондейкса, Жака Арну, Клода Делянга та Івана Сеффера – сприяли формуванню й утвердженню

паризької школи академічного саксофонного виконавства (Rousseau, 1982).

Справжній розквіт саксофонного концерту припав на середину XX століття, коли з'явилися знакові твори П. Боно, Л. Е. Ларсона, А. Томазі, П. Гіндеміта та Ж. Ібера. Вони розширили стильові межі жанру, трактуючи саксофон не лише як сольний інструмент, а й як рівноправного партнера оркестру. Композитори експериментували з гармонією, ритмікою та оркестровкою, інтегруючи саксофон у загальну музичну тканину. Важливу роль у розвитку жанру відіграли твори Поля Дюбуа, зокрема «Концерт для саксофона і струнного оркестру» (1956), який поєднав традиційну концертну форму з новаторськими прийомами письма, впливаючи на подальший розвиток саксофонного виконавства (Максименко, 2013).

Останній став визначним зразком французької концертної традиції. П. Дюбуа, спираючись на класичну тричастинну форму, розширює її виразові можливості, інтегруючи елементи імпресіонізму, неокласицизму та експресіонізму. Його стиль відзначається гнучкістю мелодики, насиченим гармонійним забарвленням та складною тембровою палітрою. Концерт вирізняється драматургічною цілісністю, де кожна частина має унікальну образну характеристику та контрастне емоційне наповнення (Чуриков, 2019).

Перша частина поєднує сонатну форму з експресивним монологом соліста. Початковий розділ нагадує каденцію, що задає загальний емоційний тон твору – напружений, схвильований, інтонаційно насичений. Контрастна танцювальна тема розкриває новий образ – динамічний і рухливий, подібний до саркастичних скерцо Д. Шостаковича.

Друга частина (*Sarabande – Lento nostalgico*), переносить слухача у світ м'якої мелодійності, де основний тематизм набуває пісенного характеру. Це частина ліричного роздуму, що стилістично перегукується з музикою М. Равеля та С. Рахманінова.

Фінал побудований у формі рондо і має виразний танцювальний характер. Тематизм базується на ритмічних моделях французького фольклору, а розвиток матеріалу здійснюється через варіювання мотивів і їхнє фактурне перетворення.

Структурні та стильові особливості концерту П. Дюбуа ілюструють загальні тенденції французької музики другої половини XX століття – синтез різних художніх напрямів, увагу до тембрової палітри, експерименти з формою. Його музична мова поєднує класичні традиції та новаторські пошуки, що дозволяє виконавцям інтерпретувати твір у різних виразових аспектах – від камерної вишуканості до віртуозної яскравості (Чуриков, 2019).

Концерт для альтового саксофона з оркестром, написаний Полем Бонно у 1944 році під час навчання в Паризькій консерваторії, став значним внеском у саксофонний репертуар. У той час, коли саксофон асоціювався переважно з джазом, цей твір запропонував класичний підхід, що зробило його популярним серед академічних виконавців. Концерт відзначається доступною музичною мовою, мелодійністю та технічною зручністю, що робить його привабливим як для слухачів, так і для виконавців. Він поєднує традиційні академічні форми з елементами популярної музики середини XX століття, зокрема використанням куплетної та сонатної структури, танцювальних ритмів і колоритної гармонії. Композитор віддає перевагу варіаційним методам розвитку, монтажному принципу тематичної організації та синкопованим ритмам, що додає музиці динаміки та виразності (Johnson, 2002).

Другу частину концерту пронизує лірична атмосфера з виразними секвенціями в партії соліста, що створює алузію до блюзу. Оркестровий супровід тут має підтримуючу роль, посилюючи емоційну виразність саксофона. Фінальна частина, побудована у формі рондо-сонати, контрастує жвавістю та енергійним ритмом, а її розвиток також спирається на монтажний принцип. Завдяки вдалому поєднанню класичних традицій і новітніх композиційних підходів, концерт Бонно залишається популярним серед виконавців різних рівнів майстерності та часто використовується в педагогічній практиці.

Загалом, саксофонний концерт у XX столітті поступово набув статусу самостійного жанру, в якому гармонійно співіснують класична спадщина та сучасні композиційні ідеї. Його розвиток визначався діяльністю видатних композиторів та виконавців, які формували нові стильові напрями, розширювали межі виконавських можливостей і закладали основи для подальшого еволюційного процесу в саксофонному мистецтві.

У XXI столітті саксофонний концерт відображав нові художні тенденції та розширюючи межі академічного виконавства. Одним із ключових аспектів сучасного саксофонного концерту стало посилення синтезу різних музичних традицій, де композитори активно поєднують академічні, джазові та електроакустичні елементи.

Одним із ключових аспектів розвитку саксофонного концерту в XXI столітті – є зростання інтересу до камерних оркестрових складів, де саксофон виступає не лише як соліст, а й як рівноправний учасник ансамблю. Така тенденція особливо помітна у творах Жана-Дені Міша «*Shams*»,

Крістіана Лайбе «Concertino», Гійома Коннесона «A Kind of Trane» та Джона Адамса «Saxophone Concerto». Ці твори демонструють різні підходи до взаємодії соліста з оркестром: від традиційного контрастування до складних полістилістичних конструкцій (Максименко, 2018).

Ще однією важливою тенденцією є вплив джазової та імпровізаційної музики на академічний саксофонний концерт. Хоча саксофон ще у XX столітті став символом джазової традиції, сучасні композитори дедалі частіше інтегрують джазові риси у свої твори, як це видно у концертах Вільяма Болкома, Майкла Торке та Марка-Антуана Жулія. Використання синкопованих ритмів, блюзової ладовості, нетипових артикуляційних прийомів та навіть елементів імпровізації наближає саксофонний концерт до нового рівня виразності.

Важливу роль у розвитку саксофонного концерту XXI століття відіграє виконавська практика. Знакові саксофоністи сучасності, такі як Тімоті Макалістер, Арно Борнкамп, Отто Кантерс та Володимир Чуханов, активно замовляють нові твори та співпрацюють із композиторами, розширюючи можливості інструмента. Саме завдяки такій взаємодії з'являються інноваційні концерти, що поєднують віртуозність, театральність, нетрадиційні форми та новітні звукові ефекти (Авілов, 2012).

Серед визначних творів початку XXI століття особливе місце займає «Shams» Жана-Дені Міша, який є прикладом сучасного бачення жанру. Композитор використовує розширені прийоми гри на саксофоні, експериментує з текстурою та фактурою, створюючи багатопланову драматургічну структуру. Його концерт базується на наскрізному розвитку тематизму, що зближує його з симфонічними моделями XX століття (Барабашук, 2023).

Жан-Дені Міша – відомий французький саксофоніст, композитор і педагог, що активно розширює академічний репертуар для саксофона. Його музика поєднує імпровізаційні традиції з сучасними композиторськими техніками, збагачуючи виконавську практику новими прийомами.

Написаний у 2010 році, тричастинний концерт «Shams» відображає символіку сонця, що проходить крізь різні етапи доби. Перша частина передає динаміку яскравого сонячного світла, друга – поступове сходження сонця, а третя – спокійний вечір перед заходом. Орієнтальні інтонації в поєднанні з сучасними композиційними засобами надають твору унікального колориту (Барабашук, 2023).

Музична драматургія твору побудована на контрастах між частинами. Перша частина, заснована на сонатній формі, відзначається активною ритмікою, використанням альтернативних штри-

хів та сучасних саксофонних технік, таких як «slap tone». Друга частина, що символізує схід сонця, має поступове наростання динаміки й регістру, створюючи ефект зростаючої енергії. Фінальна частина, замість традиційного жвавого фіналу, має вільну структуру, що створює відчуття відкритого завершення (Барабашук, 2023).

Концерт «Shams» має присвяту Жаку Іберу, що підкреслює його зв'язок із французькою музичною спадщиною. Подібно до «Chamber Concerto for Saxophone and 11 Instruments» Ібера, твір використовує камерний оркестровий склад та динамічну тричастинну структуру, що свідчить про відродження жанру камерного саксофонного концерту в сучасному контексті (Барабашук, 2023).

Транскрипція концерту «Shams» Жан-Дені Міша для саксофонного ансамблю у виконанні Томаса Курца відкриває нові можливості трактування цього твору. Соліст не лише виконує головну партію, а й інтегрується в ансамблеву взаємодію, що формує унікальний баланс між індивідуальним і колективним звучанням. Перекладення для саксофонного оркестру змінює текстурну структуру твору, акцентуючи поліфонічні зв'язки та розширюючи динамічний спектр.

Особливу виразність надають темброві трансформації: «slap tone» у партії соліста замінює *pizzicato* у струнних, створюючи новий ритмічний імпульс, а артикуляційна варіативність додає контрастності. Прискорене темпо й акцентування ритмічних змін підсилюють енергію концерту, наближаючи його до симфонічного стилю. У трактуванні Томаса Курца твір набуває більшої напруги та драматичної експресії, що підкреслює його новаторський характер. Завдяки зміні оркестрової фактури та гнучкій інтерпретації цей концерт розширює межі сучасного саксофонного виконавства, демонструючи взаємодію академічної та експериментальної традицій (Барабашук, 2023).

Також характерним є зростаючий вплив джазової імпровізаційності в академічних концертах для саксофона. Наприклад, «Saxophone Concerto» Джона Адамса.

Концерт для саксофона Джона Адамса, прем'єра якого відбулася у 2013 році в Сіднеї, є одним із найбільш яскравих прикладів сучасного підходу до жанру інструментального концерту. Композитор відображає стилістичний зв'язок із традицією джазової інтерпретації, зокрема у ритмічній організації та артикуляційних особливостях солюючої партії. Водночас, композитор зберігає чітку архітектоніку форми, що дозволяє поєднувати свободу інтонаційного розвитку з класичними принципами композиції (Burns, 2020).

Концерт складається з двох контрастних частин, що відрізняються як темпом, так і загальним характером звучання. Перша частина «Animato: tranquillo, suave» починається стрімкими пасажами саксофона, які поступово формують основну тему. Взаємодія соліста та оркестру має імпровізаційний характер, що наближує музику до джазової традиції. Центральний розділ «tranquillo» відзначається спокійнішою атмосферою: саксофон виконує витончені пасажі, а оркестр підтримує загальний фон розмитими гармонійними структурами. Повернення до початкового руху відбувається через повторювані ритмічні фігури, що підкреслюють циклічність розвитку. Незвичне для жанру тихе завершення залишає відчуття відкритого фіналу.

Друга частина «Molto vivo: a hard, driving pulse» вводить різкий контраст: енергійний ритм створює відчуття безперервного руху. Динамічний діалог саксофона й оркестру побудований на синкопованих структурах і швидких метричних змінах. Кульмінація досягається через поступове нагнітання темпоритму та тематичне загострення. Неочікуваний раптовий фінал посилює експресивний ефект твору. Саксофонна партія вимагає від виконавця віртуозної техніки, гнучкої артикуляції та точного контролю динаміки, що підкреслює складність і драматичну виразність концерту.

Тімоті Макалістер, для якого був написаний цей концерт, зазначав: «Це один із найскладніших творів, які я коли-небудь виконував. Його форма досить традиційна, але технічні вимоги роблять цей твір винятково складним» (Burns, 2020).

Важливою особливістю концерту є баланс між солістом та оркестром. Адамс використовує оркестрову текстуру таким чином, що саксофон залишається у центрі звучання, але водночас оркестр не є просто акомпанементом, а бере активну участь у розвитку музичного матеріалу.

Концерт для саксофона Джона Адамса – це не лише віртуозний виконавський твір, а й унікальне поєднання джазових і класичних традицій. Композитор демонструє новий підхід до концертного жанру, інтегруючи елементи імпровізаційності та складних метричних структур.

Його використання модальних гармоній, поліфонічної текстури та ритмічної варіативності створює складну музичну драматургію, яка розкриває широкий виразовий потенціал саксофона. Завдяки цим характеристикам концерт Адамса став важливим доповненням до репертуару сучасних саксофоністів і підтвердив статус цього інструмента як повноцінного голосу в академічній музиці XXI століття (Burns, 2020).

Іншим важливим напрямом розвитку жанру є експерименти з електронною музикою та просторовими ефектами. Композитори, такі як Філіп Манурі, Карін Рюген та Яніс Ксенакіс, застосовують нові технологічні можливості для розширення виразного арсеналу саксофона. Їхні твори поєднують живий звук із електронною обробкою, створюючи унікальні акустичні простори.

Українська композиторська школа також долучається до формування нової традиції саксофонного концерту. Сучасні українські митці, такі як Володимир Рунчак, Олександр Щетинський, Алла Загайкевич, активно експериментують із формою, фактурою та тембровими можливостями саксофона. Їхні твори демонструють синтез сучасних європейських тенденцій із локальними музичними традиціями (Палійчук, 2007).

Таким чином, саксофонний концерт XXI століття став жанром, що інтегрує різні музичні культури, технічні досягнення та виконавські традиції. Його трансформації свідчать про пошук нових виразових засобів та прагнення розширити концертні можливості інструмента. Це один із найбільш динамічних жанрів сучасної музики, що відкриває широкі перспективи для подальших досліджень, експериментів та нових виконавських інтерпретацій.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можна констатувати, що саксофонний концерт XX–XXI століття пройшов значну еволюцію, перетворившись із периферійного жанру на один із важливих напрямів академічного інструментального мистецтва. Розвиток цього жанру відбувався в декілька етапів: від перших спроб композиторів інтегрувати саксофон у симфонічний контекст до створення повноцінних сольних концертів, що поєднують різноманітні стильові традиції, включаючи джазові та електроакустичні елементи.

У першій половині XX століття композитори, зокрема П. Гіндеміт, Л. Е. Ларсон, Ж. Ібер та П. Дюбуа, та П. Боно заклали основу академічного репертуару для саксофона, представивши твори, що розширили уявлення про можливості цього інструмента. Вони використовували саксофон як рівноправного учасника оркестрового звучання, закріпивши його роль у сольному концертному жанрі. У другій половині століття розвиток саксофонного концерту продовжився, охоплюючи нові стильові напрямки – від неокласицизму до авангардних експериментів.

У XXI столітті жанр саксофонного концерту зазнав подальших трансформацій. Важливими тенденціями стали синтез академічної традиції з джазовими й електроакустичними елементами,

а також використання розширених виконавських технік. Яскравими прикладами цього є концерти «Shams» Жана-Дені Міша та «Saxophone Concerto» Джона Адамса, які демонструють новий підхід до драматургії та взаємодії соліста з оркестром. Особливу роль у становленні сучасного саксофонного концерту відіграє виконавська практика – діяльність таких саксофоністів, як Тімоті Макалістер, Арно Борнгамп і Томас Курц, сприяє розширенню концертного репертуару та пошуку нових інтерпретаційних можливостей.

Аналіз жанрових трансформацій саксофонного концерту показує, що цей жанр залишається одним із найбільш динамічних у сучасній музиці. Його розвиток визначається синтезом традиційних і новаторських підходів, що відкриває нові перспективи для композиторів та виконавців. Подальше дослідження стилістичних змін, виконавських стратегій і драматургічних моделей саксофонного концерту дозволить глибше зрозуміти його місце в сучасному академічному мистецтві та сприятиме подальшому розширенню його виразових можливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авілов В. Саксофон в контексті музично-виконавської традиції XIX–XX століть: до проблеми інструментально-виконавського стильового моделювання: автореф. Дис. ... канд. Мистецтвознавства. Одеса, 2012. 19 с.
2. Барабашук П. Ансамблева специфіка виконання концерту для саксофона «SHAMS» Жана-Дені Міша (на прикладі виконавської інтерпретації Томаса Курца з оркестром саксофонів). Мистецтвознавство України: зб. Наук. Праць ІПСМ НАМ України. Київ, 2023. Вип. 23. С. 238–246. DOI: 10.31500/2309-8155.23.2023.299281.
3. Максименко Д. Європейський саксофонний концерт: теоретичні засади та виконавські інспірації. Дис. ... канд. Мистецтвознавства: 17.00.03. Львів, 2018. 203 с.
4. Максименко Д. Циклічні концерти для саксофона з оркестром (XX століття): композиційно-драматургічний аспект. Мистецтвознавчі записки Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2013. Вип. 23. С. 48–54.
5. Палійчук І. С. Український концерт для мідних духових інструментів (1950–2000): формування, усталення, модифікація жанру: автореф. Дис. ... канд. Мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2007. 20 с.
6. Чуріков В. В. Концерт для саксофона та струнного оркестру П. М. Дюбуа: методичні настанови до виконання. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. Наук. Ст. Харків: ХНУМ ім. І. П. Котляревського, 2019. Вип. 54. С. 107–122. DOI: 10.34064/khnum1-5407.
7. Burns Alex. John Adams: Saxophone Concerto – A Jazz Exploration. 2020. URL: <https://classicalexburns.com/2020/04/25/john-adams-saxophone-concerto-a-jazz-exploration/> (дата звернення: 18.03.2025).
8. Johnson Keith T. A theoretical analysis of selected solo repertoire for saxophone by Paul Bonneau. Doctor of Musical Arts (Saxophone Performance). Denton: University of North Texas, 2002. 222 p.
9. Rousseau Eugène. Marcel Mule: his life and the saxophone. Étoile, 1982. 154 p.

REFERENCES

1. Avilov V. (2012). Saksofon v konteksti muzychno-vykonavskoi tradytsii XIX–XX stolitt: do problemy instrumentalno-vykonavskoho stylevoho modeliuвання [The saxophone in the context of the musical and performance tradition of the 19th–20th centuries: on the problem of instrumental and performance stylistic modeling]: PhD thesis abstract. Odesa, 19 p. [in Ukrainian].
2. Barabashchuk P. (2023). Ansambleva spetsyfika vykonannya kontsertu dlia saksofonu «SHAMS» Zhanna-Deni Misha (na prykladi vykonavskoi interpretatsii Tomasa Kurtsa z orkestrom saksofoniv) [Ensemble specificity of performing the saxophone concerto «SHAMS» by Jean-Denis Michat (based on Thomas Kurts' interpretation with a saxophone orchestra)]. Art Studies of Ukraine: Collection of scientific papers of IPSM NAM of Ukraine, Kyiv, 23, 238–246. DOI: 10.31500/2309-8155.23.2023.299281. [in Ukrainian].
3. Maksymenko D. (2018). Yevropeyskyi saksofonnyi kontsert: teoretychni zasady ta vykonavski inspiratsii [The European saxophone concerto: theoretical principles and performing inspirations]: PhD thesis. Lviv, 203 p. [in Ukrainian].
4. Maksymenko D. (2013). Tsyklichni kontserty dlia saksofonu z orkestrom (XX stolittia): kompozytsiino-dramaturhichniy aspekt [Cyclic saxophone concertos with orchestra (20th century): compositional and dramaturgical aspect]. Art Studies Notes of the National Academy of Leadership in Culture and Arts, Kyiv, 23, 48–54. [in Ukrainian].
5. Paliichuk I. S. (2007). Ukrainskyi kontsert dlia midnykh dukhovykh instrumentiv (1950–2000): formuvannya, ustalennia, modyfikatsiia zhanru [Ukrainian concerto for brass wind instruments (1950–2000): formation, consolidation, modification of the genre]: PhD thesis abstract. Kyiv, 20 p. [in Ukrainian].
6. Churikov V. V. (2019). Kontsert dlia saksofonu ta strunnoho orkestru P. M. Diubua: metodychni nastavnyky do vykonannya [The concerto for saxophone and string orchestra by P. M. Dubois: methodological guidelines for performance]. Problems of interaction between art, pedagogy, and theory and practice of education: Collection of scientific articles, Kharkiv: Kotliarevskyi KhNUM, 54, 107–122. DOI: 10.34064/khnum1-5407. [in Ukrainian].
7. Burns A. (2020). John Adams: Saxophone Concerto – A Jazz Exploration. URL: <https://classicalexburns.com/2020/04/25/john-adams-saxophone-concerto-a-jazz-exploration/>
8. Johnson K. T. (2002). A theoretical analysis of selected solo repertoire for saxophone by Paul Bonneau. Doctor of Musical Arts (Saxophone Performance). Denton: University of North Texas, 222 p.
9. Rousseau E. (1982). Marcel Mule: his life and the saxophone. Étoile. 154 p.